

Slutredovisning

ANKARSKOLAN, VARBERG

TOTALENTREPRENAD I PARTNERING • VARBERGS FASTIGHETS AB MED SKANSKA

Inflyttning ett år efter byggstart **– möjligt tack vare partnering**

”Tid och budget var heligt under projektet.

– JAN-OLOF LAGERSTEDT,
PRODUKTIONSCHEF

”Det är min skola! Den känslan vill jag att alla ska ha.

– JONAS ANDERSSON,
PROJEKTCHEF

”Täta möten sparar tid och ger enklare resa.

– MICHAEL NILSSON,
UNDERENTREPRENÖR

SKOLEXEMPEL I PARTNERING

Fyra alternativ till skola fanns i åtanke när kommunstyrelsens arbetsutskott i Varbergs kommun granskade handlingarna till det som blev nya Ankarskolan.

Handlingarna granskades ur mer än endast ekonomisk aspekt, och när arbetsutskottet till sist förordade ett alternativ gick kommunfullmäktige på samma linje. Ett år efter första spadtaget kunde de första eleverna flytta in.

Ankarskolan är det första projektet i Halland som uppförts i partnering, och det är om det arbetet som den här skriften handlar.

Tiden talade för nytt tankesätt

■ Ankarskolan upphandlades i partnering, men så var inte den ursprungliga planen.

När kommunfullmäktige 2012 beslutade om en ny skola handlade det om ett traditionellt byggprojekt. Men på bara några veckor ändrades förutsättningarna.

Martin Rylander, vd på Varbergs Fastighets AB, insåg att det var ont om tid och bestämde att istället genomföra Ankarskolan som partneringsprojekt.

Under de första veckorna av 2013 hände mycket som fick betydelse för Varbergs största skolbygge på 30 år. Målet var att den nedslitna Ankarskolan skulle ersättas av en ny skola under 2015.

Tidsbristen fick Martin Rylander att våga pröva annat än traditionell entreprenad. Därför blev Ankarskolan också det första partneringsprojektet i Halland.

– Systemhandlingen var färdig när vi bestämde oss för att göra upphandlingen som partnering med totalentreprenad som grund, men den ingick inte i förfrågningsunderlaget som baserades på arkitektritningarna. Anbudsförfrågan togs fram och LOU-upphandlingen genomfördes. Sju anbud kom in, berättar Martin Rylander.

Skanskas anbud vann upphandlingen och i början av augusti 2013 var kontakten mellan Varbergs Fastighets AB och Skanska etablerad.

När Martin Rylander beskrev byggprojektet noterade han förstas att den nya skolan skulle bli

mer funktionell än den gamla, men framför allt att de nya lokalerna också skulle bli mer energieffektiva och billigare i drift.

■ Höll tidsplan och budget

I efterhand känner Martin Rylander stor tacksamhet att Ankarskolan genomfördes i partnering. Skolan blev klar i tid och till en kostnad av 166,5 miljon kronor som var lägre än budgeterat.

– Vid utvärderingen av byggprojektet var så gott som alla lyriska. 90 procent sa att Ankarskolan var det bästa byggprojekt de någonsin jobbat med, säger han.

Varbergs Fastighets AB har redan nya partneringsprojekt igång, och Martin Rylander är övertygad om att det kommer bli ännu fler i framtiden.

■ Föredrar partnering i stora projekt

– De närmaste fem åren ska vi investera cirka två miljarder i nya fastigheter. Min bedömning är att 75

procent av volymen blir partneringsprojekt, det blir en tredjedel av antalet projekt.

Han utvecklar resonemanget och säger att det sannolikt blir partnering i projekt över 20 miljoner kronor.

– Min slutsats är att fler underentreprenörer ska engageras i partneringsprojekt. Vi har hittills haft underentreprenörer för rör, el, ventilation och mark, men även underentreprenörer för bland annat styr och regler, larm och målning borde delta i partneringsprojekten, säger han.

”Vid utvärderingen av byggprojektet var så gott som alla lyriska. Nittio procent sa att Ankarskolan var det bästa byggprojekt de någonsin jobbat med.

MARTIN RYLANDER
– VD VARBERGS FASTIGHETS AB

Krav som ställdes i upphandlingen:

- Öppna böcker

- Redovisning av rabatter och bakbonusar

- Säkerställande av skattemässiga plikter

- Namngivna personer i nyckelpositioner

SÅ GICK DET TILL

■ Tisdag den 12 februari 2013 skickades förfrågningsunderlaget ut för en totalentreprenad med partneringsavtal för Ankarskolan i Varberg.

Deadline var sex veckor senare, och då hade sju anbud kommit in.

Här är uppgifter, hämtade från förfrågningsunderlaget, om hur man resonerade inom Varbergs Fastighets AB kring upphandlingen av projektet.

Ankarskolan var från början tänkt att handlas upp och utföras som en samordnad generalentreprenad och systemhandlingar togs därför fram utifrån den intentionen. Allteftersom projektet utvecklades blev man uppmärksam på att den valda entreprenadformen inte skulle gynna den kreativa miljö som både Varbergs kommun och Varbergs Fastighets AB som beställare eftersträvade. Därför togs beslutet att i stället handla upp Ankarskolan i en totalentreprenad med partneringsavtal.

Syftet med att upphandla i partneringsavtal var att få med en totalentreprenör tidigt i processen som tillsammans med Varbergs Fastighets AB och andra nyckelaktörers kompetens kunde bidra med kreativa lösningar som var prisvärda och praktiskt genomförbara.

■ Tydlig styrning av ekonomin

I förfrågningsunderlaget skrevs bland annat:
"Under diskussionerna sker ett arbete med att ta fram dagsaktuella kalkyler för att jämföra de mest kostnadseffektiva lösningarna. Nyckelaktörerna deltar i arbetet i projekteringen och med upprättandet av bygghandlingar, för att säkerställa kvalitet, funktioner och ekonomi."

Vår ambition är att vi med detta arbetssätt ska undvika för tidigt gjorda lösningar i projektet. I stället vill vi öka flexibiliteten med avseende på lokalernas utformning som effektiviserar drift & underhållsarbetet.

Med andra ord integreras produktionsaspekterna och förvaltningsskedet redan i projekteringen."

Varbergs Fastighets AB beskrev också förutsättningar för ekonomin. Bland annat att öppen redovisning skulle tillämpas, för att projektet skulle gynnas maximalt av investerade medel.

Med öppen redovisning, eller "öppna böcker", gavs beställaren möjlighet att gå in i totalentreprenörens och samtliga andra företags (upphandlade med partneringsavtal) handlingar för att se deras ekonomiska redovisning av projektets verkliga kostnader. Motiven för att ha en öppen och ärlig redovisning av projektekonomi var bland annat:

- Att bygga förtroende för varandra i ekonomiska frågor och att ge ett trovärdigt underlag vid framtagandet av riktprikkalkylen samt vid kostnadsprognoser.

- Att öka kostnadsmedvetandet och engagemanget hos alla som agerar i projektet, vilket skapar en djupare insikt och större förståelse för tagna beslut.

- Att bereda projektets inköp av varor och tjänster för att göra de mest prisvärda upphandlingarna och att få full insyn i verkliga kostnader genom att de så kallade bakbonusarna och andra rabatter kommer projektet tillgodo.

- Att i detalj kunna visa och förklara hur projektets ekonomiska medel har använts i projektet. Det är av särskild vikt när offentliga medel används vid byggande.

Varbergs Fastighets AB utvärderade anbudet

Förfrågningsunderlag

– Allmänna föreskrifter –
Totalentreprenad med Partneringsavtal
2013-02-12

Om - och nybyggnad av Ankarskolan
i partneringsavtal åt Varbergs Fastighets AB

enligt utvärderingskriterier som redovisades i förfrågningsunderlaget. Anbudet bedömdes utifrån poängsystem och värderingsscheman, där såväl mjuka som hårda parametrar räknas.

■ Stora krav på organisation och kompetens

Ett kvalificeringskrav handlade om att säkerställa att anbudsgivaren fullföljt skattemässiga plikter, hade ansvarsförsäkring, kunde verifiera finansiell och ekonomisk ställning samt hade teknisk kapacitet och kompetens för uppdraget.

Så här

Varbergs Fastighets AB:s definition

- Partneringsavtal bygger på ett förtroende, fullt engagemang mellan människor, som skapas genom tolerans och respekt för varandra och våra roller i projektet.
- Partneringsavtal handlar om ett djupare samarbete mellan beställare, brukare, totalentreprenör, konsulter och underentreprenörer

I upphandlingen viktades kvalitet till 80 procent (värde 80 poäng) och pris till 20 procent (värde 20 poäng). Detta är en vedertagen viktning för denna typ av samarbetsprojekt, där stora krav ställdes på såväl organisation som kompetens och samarbetsförmåga.

■ Fick beskriva arbetet i partnering

För att bedöma handlingarna fick anbudsgivarna utförligt beskriva vad man ansåg sig kunna bidra med i detta specifika partneringsprojekt, personer i

nyckelpositioner skulle namnges och anbudsgivarna fick också redovisa respektive persons kunskap och erfarenhet (CV).

Anbudsgivarna uppmanades dessutom att på ett tydligt kortfattat och kärnfullt sätt beskriva och konkretisera hur man önskade bedriva partneringsprojekt Ankarskolan i Varberg. Bland annat genom att redovisa och definiera företagsledningens syn på en rad punkter, bland annat:

- Hur ser ni på att arbeta med partneringsprojekt? Vilka möjligheter ger det för ert eget företag och för

oss som beställare? Beskriv vad denna arbetsform innebär totalt sett för projektet.

- Redovisa och beskriv era verktyg och ert arbets sätt för hur ni arbetar med etiska regler, ärlighet och total öppenhet med full insyn för oss som beställare.
- Redogör hur projektet får del av era och underentreprenörers förmånliga inköpskällor, rabatter och bakbonusavtal etc.

fungerar partnering

av samverkansformen:

än vad som är traditionellt.

- I partneringsamverkan arbetar vi för att uppfylla "AB Projektets gemensamma mål" i första hand och de egna intressena i andra hand.
- I partneringsamverkan är öppenhet, pålitlighet och ärlighet ledord under hela projektet.
- I partneringsamverkan får de medverkande i

projektet möjlighet att komma in i ett skede när det finns bra förutsättningar att påverka beslutsunderlag för att uppnå bättre resultat.

- I partneringsamverkan ska samtliga inom projektet känna delaktighet, engagemang och arbetsglädje. Vilket leder till en stolthet för det man åstadkommer.

Hallands första partneringsprojekt

Ankarskolan i Varberg är det första partneringsprojekt i Halland som genomförs fullt ut i partnering enligt den definition som redovisas här intill.

Trappan som samlingspunkt – redan under bygget.

Byggde teamet

Känslan avgörande för hur lyckat projektet blev

■ Den visuella projekteringen var nyckeln till ett lyckat projekt med Ankarskolan. Det anser Jonas Andersson, Skanskas projektchef.

– Det här var en fotbollsplan ett år innan vi kunde kliva in i en färdig skola. Samarbete och sammanhållning gjorde att vi lyckades, och den visuella projekteringen var ett bra verktyg för oss, säger han.

Det handlar mycket om teamet när Jonas Andersson redogör för sina känslor runt den nybyggda skolan. Det var egenintressen som plockades bort och prestigelöshet som plockades fram. Något som fungerar enklare i partnering än andra arbetsformer.

– Valet av entreprenad var en förutsättning för att det blev bra. Vi lade ner mycket energi i upphandlingsskedet och fick till ett bra anbud. Vi hade en stark organisation och löste många saker tillsammans. Vi hade tid att lyssna och värdera när frågorna kom upp, säger Jonas Andersson.

■ Projektering i rekordfart

Byggprojekt handlar alltid om tid – och oftast brist på den. Tidsaspekten var betydelsefull också när Ankarskolan byggdes.

– Med facit i hand kan vi säga att projekteringen gick fort, på gränsen till vad vi kan klara av, säger Jonas Andersson. Jag hade en farhåga att vi missat

”Alla kom in snabbt i arbetet. Den visuella projekteringen var ett bra verktyg för oss.

– JONAS ANDERSSON

någonting, och blev kanske lite förvånad i efterhand att det gått så bra. Men jag är inte förvånad över att alla kom in i arbetet så snabbt. Vi hade bra hjälp av den visuella projekteringen.

Detta var första partneringsprojektet för Jonas Andersson. Men han kände aldrig någon stress över situationen. Projektgruppen arbetade fram en tidsplan som höll hela vägen.

– Jag gillar att tänka utanför boxen och egentligen

drömmer man ju bara om hur det går till med hantverkare i olika yrkeskategorier som hjälper varandra för att projektet ska komma framåt snabbare. Men det var så det fungerade, säger han.

■ Vill få alla att brinna för uppgiften

Att kliva in i den färdigbyggda skolan var också en speciell känsla för Jonas.

– Det är kul att se eleverna och det känns som ett lugn som jag inte upplevde när vi var i den gamla skolan. Ankarskolan är den perfekta skolmiljön, tycker han.

Den stora trappan centralt placerad i entrén var en fantastisk lösning, enligt Jonas Andersson. Det finns en öppenhet och ljus som skapar en inspirerande miljö.

– Jag brinner för det här. Det är min skola! Det är den känslan jag ville att alla som jobbade i projektet skulle ha, och jag tycker att det vi skapade har formats av den inställningen, säger Jonas.

Känslan av samhörighet byggde teamet som byggde Ankarskolan. Den fick man fram bland annat genom gemensamma västar och ett antal aktiviteter där olika yrkesgrupper svetsades samman till en homogen grupp.

först PARTNERING-ÖVERENSKOMMELSE

"Nya Ankarskolan – En del av Västkustens kreativa mittpunkt"
Ledordet är att vi bygger framtidens skola redan idag.

Vi har beslutat att arbeta mot uppsatta mål med nedanstående arbetssätt:

- Vi ska visa respekt för varandras synpunkter och kunskaper.
- Vi ska ha ett öppet och tillåtande klimat.
- Vi ska agera rakt och prestigelöst.
- I projektet ska vi vara kreativa, modiga och nytänkande.
- Vi ska vara hårda på problem men mjuka mot människan.
- Beslut och agerande ska präglas av tillit och ärlighet. Vi är lojala med besluten.
- Hela processen ska genomsyras av engagemang, närvaro och stolthet.
- Vårt beteende ska präglas av högt säkerhetsarbete där skolan ska vara involverad.

Vi är överens om att gemensamt bidra till att arbetssätten i projektet får den inriktning som beskrivs i partneringsöverenskommelsen.
Säröhus 28 augusti 2013.

Projektgruppen som skrev under partneringsöverenskommelsen vid startworkshopen i augusti 2013.

Stängde fönstret för fuskarna

Entreprenörerna kontrollerades hos Skatteverket

■ Ankarskolan var ett rena byggen-projekt. Varenda entreprenör kontrollerades hos Skatteverket innan de släpptes in på byggarbetsplatsen.

– Vi jobbade nära Skatteverket under hela resan och fick bra hjälp därifrån när det behövdes, berättar Sandra Liedberg, inköpsansvarig hos Skanska.

Redan i förfrågningsunderlaget ställdes krav på entreprenörerna i projektet Ankarskolan, bland annat att de skulle ha fullgjort sina skattemässiga plikter.

Motsvarande information skickades ut från huvudentreprenören Skanska till alla underentreprenörer som upphandlades.

– Det uppstod några situationer när det kom ut underentreprenörer till arbetsplatsen utan att vi blivit förvarnade. Då stoppade vi dem från att komma in tills vi genomfört kontrollen hos Skatteverket, berättar Sandra Liedberg.

■ Ny lag ska minska fusk

Några månader efter att Ankarskolan färdigställdes infördes en lag om elektronisk personalliggare på byggarbetsplatser. Syftet med den är att minska förekomsten av svartjobb.

– Det finns ett uppenbart problem med osund konkurrens och svartarbeten i byggbranschen. Så är det, och därför tycker vi att lagen behövs. Från

Skatteverkets sida var frågan uppe redan på 90-talet, men då var inte tiden mogen för bättre kontroll. Nu har Sveriges Byggindustrier drivit på för att få igenom den nya lagen, säger Conny Svensson som är nationell samordnare hos Skatteverket.

Den nya lagen innebär att Skatteverket har möjlighet att genomföra oanmälda kontroller ute på arbetsplatserna. Och även om myndigheten inte fått ökade resurser kommer lagen följas upp.

– Det handlar om att göra prioriteringar och vi kraftsamlar för att ha en hög synlighetsgrad i detta. Det är viktigt att det blir en bra start för den nya lagen, säger Conny Svensson.

■ Handlar om uppemot 15 miljarder kronor

Hur utbrett byggfusket är finns det ingen som med säkerhet kan slå fast, men det handlar om flera miljarder. Conny Svensson hänvisar till siffror som Sveriges Byggindustrier nämnt och då är det i storleksordningen 13-15 miljarder kronor.

– Vi tror att personalliggare kommer ha viss effekt på skattebortfallet. Jag upplever att många företag är positiva till en bättre kontroll, för de har svårt att överleva när det råder osund konkurrens, säger Conny Svensson.

Att skattereglerna är krångliga och svåra att följa, och att det helt enkelt skulle vara okunskap bakom skattebortfallet tror han inte.

– Okunskap finns definitivt och därför jobbar vi för att underlätta i de här frågorna, men i byggbranschen finns ett systematiskt fusk som är mer utbrett än så. Det säger jag med stöd av utredningar. Därför är det positivt att det i branschen finns aktörer som prioriterar rena byggen, säger han.

”Personal-
liggare
kommer ha viss effekt
på skattebortfallet.

– CONNY SVENSSON,
SKATTEVERKET

Valde underentreprenörer efter anbud och intervjuer

■ Upphandlingen av underentreprenörer genomfördes med stor noggrannhet.

– Det gick till på samma sätt som när vi själva blev upphandlade. Efter anbud hölls intervjuer med företag, berättar Sandra Liedberg som är ansvarig för inköp hos Skanska.

Tre företag inom varje yrkeskategori intervjuades. Frågorna ställdes till projektledare och ledande montör på varje företag.

– Vi hade vissa fokusområden såsom arbetssätt, ekonomistyrning och säkerhet på arbetsplatsen och värderade sedan att vi hade samsyn på hur vi ville jobba tillsammans, säger Sandra Liedberg.

Svaren varierade, men de underentreprenörer som blev utvalda hade genomtänkta svar på arbets-sättet partnering.

– Jag upplevde att intresset för partnering var stort och flera hade tidigare jobbat i partnering utanför Halland. De lyfte fram möjligheterna att påverka metodval och ekonomi. Och det var inte bara under intervjuerna utan under hela resan fram tills vi var färdiga med skolan som jag fick reflektioner om hur nöjda UE var med att få komma in tidigt i projektet, fortsätter Sandra Liedberg.

■ Dialog som påverkade

På precis samma sätt känner hon att Skanska som huvudentreprenör tillsammans med beställaren kunnat dra nytta av att vara inne tidigt i projektet och sätta ramarna för ekonomi och inköp.

– Traditionellt sett kommer vi in sent och har då inga möjlighet att påverka, men nu fick vi tidigt

”Lyfte fram
möjligheterna
att påverka
metodval
och ekonomi.

– SANDRA LIEBERG

igång en dialog med både beställare, arkitekter och verksamhet. Just dialogen kring inköp påverkade projekteringen, säger Sandra Liedberg.

■ Kände sig privilegierad

Själv hade hon inte tidigare erfarenhet av att arbeta i partnering, men förstas kunskap om arbetssättet och när hon i efterhand tittar tillbaka på projektet är det med många positiva känslor.

– Kontakten med alla inblandade gjorde partnering roligt men också värdefull för projektet. Att vara med tidigt gör att man känner sig privilegierad, säger Sandra Liedberg.

Hon lyfter också fram arbetet med löpande prognoser som fungerade väl under såväl projektering som under produktion.

Hittade nya lösningar som gynnade projektet

■ Flexibiliteten var något som konstruktören Denis Koraca uppskattade i arbetet med Ankarskolan.

– Det var mycket vi-känsla och fokus på teknik och att hitta bra totallösningar för projektet, säger han.

Denis Koraca på konsultföretaget WSP Sverige hade tidigare erfarenhet av byggprojekt i snarlika arbetsform, men nu var det första gången han arbetade i uttalad partnering.

– Mitt omdöme är bara positivt. Man har ju egna tankar och idéer och här fick jag snabbare feedback, vi hade en gemensam nämnare i projektet och såg mer till helhet, säger han.

■ Hittade bättre lösningar

Att komma in tidigt i projektet handlar om att få bra kunskap om vad som planeras, att få grepp om tidsplanen och möjlighet att påverka lösningar.

– I grunden finns förstås en ekonomi och budget som ska följas, men det är inte samma fokus på det som på att hitta bra lösningar. Vi gjorde om installationshandlingar efter systemhandlingen för ventilation och VVS, och hittade bättre lösningar, säger Denis Koraca och fortsätter:

– Det är avvägningar hela tiden och stor hänsyn mellan olika arbetsgrupper. Om det fanns motiv för att göra ett hål på ett ställe istället för ett annat, så gjordes hålet där det blev bäst även om det inte blev på platsen som fanns med i handlingarna.

■ Forum att lyfta fram idéer

Öppenheten var också någonting Denis Koraca uppskattade, inte minst gällande ekonomi. Om

”Som
konstruktör
har vi kanske
en annan
infallsvinkel.

– DENIS KORACA

kostnaden ökade på något håll var man måna om att hitta kostnadsbesparingar på andra håll för att hålla budget. Men likaså fanns utrymme att diskutera alternativa tekniska lösningar.

– Som konstruktör har vi kanske möjlighet att ge en annan infallsvinkel än vad som fanns från början och här fanns det ett forum att lyfta fram sina idéer, säger Denis Koraca.

Han pratar sig varm för att i sammanhang där beställaren kommer från det offentliga samhället använda skattepengarna på bästa sätt, och tror att det alltid går att utveckla arbetet.

– Det finns en vits att ha partnering oftare, tycker han. Men det man kan ha med sig är att den som driver ett projekt också måste visa handlingskraft. Visst är det bra att reda ut saker, men ibland måste man också ta beslut.

Energisnål men tekniskt generös skola

■ Det behövdes en större och mer ändamålsenlig skola. Samtidigt fanns det krav på att den skulle bli mer energieffektiv. Det var så det såg ut när nya Ankarskolan formades.

”Det känns som att komma in på en flygplats. Den har rymden och är pampig.

– INGEMAR CEDERSTRÖM

Ingemar Cederström, Varbergs Fastighets AB och huvudprojektledare för Ankarskolan, är nöjd när han går runt i den nya skolmiljön:

– Jag är imponerad av resultatet. Det känns som att komma in på en flygplats. Den har rymden, det är en pampig byggnad och den uppfyller vår målsättning att vara en lågenergifastighet och med hög prestanda på tekniska lösningar, säger han.

■ Inget passiv hus men aktivt energibesparande

Just de energibesparande åtgärderna diskuterades mycket i projektet.

– Energiförbrukningen uppfyller kraven för passivhus-standard, men vår målsättning var aldrig att certifiera Ankarskolan som passivhus, förklarar Ingemar Cederström.

Han var med redan vid startmötet för Ankarskolan tre år innan skolan stod färdig, och tycker att det var rätt att projektet genomfördes i partnering.

– Jag tror på partnering, och alla som lämnade anbud var också positiva till partnering som arbetsform. Det är viktigt när man jobbar i partnering i den här storleken att man är noggrann och utvärderar organisationen, säger Ingemar.

■ Pampig och funktionell skola

Mycket tid lades på utvärdering av anbudet. Till sin hjälp hade Varbergs Fastighets AB stöd från URKRAFT under hela processen.

– Det var mycket positivt och lärorikt, eftersom det var vårt första partneringsprojekt och att vi ville att det skulle bli riktigt bra, säger Ingemar Cederström.

Han följde noggrant byggets olika skeden och hade fortlöpande kontakt med nyckelpersoner i projektgruppen under processen.

– När jag kommer hit tänker jag – vilken miljö. Ankarskolan har en tydligt markerad entré och en väl fungerande angöring för både buss, bil och cykel. Skolan är pampig och från andra våning har man en fin utsikt. Allt har blivit bra, säger Ingemar Cederström.

Dagsljuset kan ledas 25 meter och genom 90-gradiga böjar

Den tekniska utvecklingen innebär möjligheter att leda in dagsljus dit vanliga fönster inte når. Systemet heter solatube och finns installerat på Ankarskolan.

Det går att leda ljuset upp till 25 meter genom en högre reflekterande tub. Ljuset träffar sedan en prisma som sprider ut dagsljuset.

Ljuset fördelas jämnt och en UV-filtrering motverkar att mattor, möbler och tapeter bleks av solljuset.

På Ankarskolan har 15 solatubes installerats. Tuberna från var och en av dem är mellan nio och 14 meter med 90-graders böjar. Men ljuset skulle kunna ledas ännu längre – upp till 25 meter.

Dialogen med rektorn skapade lugn arbetsplats

■ I reflektionerna kring Ankarskolan har Karin Jonsson, byggledare från Ramböll och konsult i projektet, sin ståndpunkt klar:

– Vi hade snäva tidsramar och hade aldrig kunnat lösa det i traditionell utförd entreprenad, säger hon.

” En grupp människor som jobbar ihop mot ett gemensamt mål åstadkommer mer.

– KARIN JONSSON

Karin Jonsson engagerades efter projekteringen och alldeles vid byggstart av Ankarskolan. För henne var det tydligt vilka som var projektets stora utmaningar: tidsplanen och den pågående skolverksamheten alldeles in på byggarbetsplatsen.

– Jag tycker att vi hanterade det bra, vi hade hela tiden en dialog med rektorn och ett väl inhägnat arbetsområde, säger hon.

Tidsaspekten är intressant. Enligt Karin Jonsson valde projektet kvalitetsmässigt aldrig några genvägar.

– Om vi haft gott om tid hade vi hunnit göra egna besiktningar och tester för att allt skulle vara tiptop till slutbesiktningen, det var den tiden vi kapade i projektet.

■ Problem som löses

Att tiden var knapp innebar också att det ställdes stora krav på arbetsledning under projektet. Det var fokus på att allt skulle klaffa, men allt gick ändå inte enligt den ursprungliga planen.

– Det är alltid problem som måste lösas. Uttorkningen tog längre tid än vad som förväntades vilket innebar att det fick planeras om en del, berättar Karin Jonsson.

Slutresultatet blev i alla fall bra. Framför allt lyfter Karin fram helhetsintrycket av en trevlig skola när hon belyser projektet i efterhand:

– En bra utemiljö och fin luft i skolan – en jättebra skola. Sedan finns det alltid det som kan göras bättre och det är inte konstigt att många fokuserar på det eftersom de flesta jobbar för ständig förbättring.

■ Tidspressen passar för partnering

En förbättring skedde redan under pågående bygge.

– På initiativ av en elektriker ändrades planlösningen när ett elrum och skorum bytte plats. Ett fantastiskt initiativ från en hantverkare, säger Karin och tänker på partneringens fördelar.

Hon säger att Ankarskolan lämpade sig för partnering just för den snäva tidsramen, och lyfter fram vikten av att lägga egenintressen åt sidan.

– I partnering finns en öppenhet och man har stort förtroende för varandra. Man känner från båda håll att ingen försöker luras, och det är på ett helt annat sätt än i andra projekt där ekonomiska intressen styr. Det finns ekonomiska intressen här också, men de gynnar projektet. En grupp människor som jobbar ihop mot ett gemensamt mål åstadkommer mer.

Karin Jonsson definierar projektgruppen som inspirerad och trygg, och att arbetet varit utvecklande för alla.

– Jag kan med stolthet titta på projektet och den glädje det var att jobba i gruppen. Partnering är ett bra sätt att arbeta, och det är inte helt lätt att återskapa en projektgrupp som den här, säger hon.

Bilden ovan: Solatube på taket på Ankarskolan. Illustrationen längst till vänster visar hur solatube kan se ut, de andra bilderna är från Ankarskolan. Till höger syns effekten av installationen.

INVIGNI

” Det har varit intressant och kul att följa arbetet bit för bit när nya Ankar-skolan byggdes.

– ANN-CHARLOTTE STENKIL (M)
ordförande kommunstyrelsen

ING

2015-09-23

Högtidliga tal, överlämnande av symbolisk nyckel och öppet hus med tipspromenad var några av ingredienserna när Ankarskolan invigdes.

Som sig bör i en kuststad där skolan bär namn med anknytning till havet så handlade det inte om att kliva in i skolan utan att ta steget ombord. Många föräldrar och andra nyfikna passade på i det fina vädret att få en blick av nya, moderna och tekniskt topputrustade Ankarskolan.

” Skolan känns väldigt ljus och trevlig. Jag kan förstå att eleverna trivs här.

– ANN-BRITT ULFGREN SUNDBERG
kommundirektör

”Täta möten
sparar tid
och ger enklare
resa.

– MICHAEL NILSSON,
UNDERENTREPRENÖR

7 APRIL 2014: Arbetet stod aldrig still och säkerheten hade hög prioritet. När betongblock restes förankrades de direkt för att inget oförutsett skulle inträffa.

RISKANALYS I TIDIGT

■ Jan-Olof Olsson var Skanskas skyddsombud på Ankarskolan under byggprojektet. Han poängterar vikten av att vara väl förberedd när det handlar om säkerheten på stora arbetsplatser.

– Gör man riskbedömningar i god tid underlättas hela arbetet, säger han.

Även om Ankarskolan i tid räknat var ett komprimerat projekt hade det ingen inverkan på säkerheten. Jan-Olof Olsson var på plats tidigt, och berättar att det fanns tid att upprätta en APD-plan.

APD står för arbetsplatsdispositionsplan och är en ritning över arbetsplatsen med markeringar för var till exempel containrar, bodar, ledningar, upplag, sopstationer, första hjälpen, samlingsplats och brandsläckare är placerade.

– Under arbetets gång gör vi en veckoplanering med riskanalys och då ligger vi ofta en vecka före i planeringen. Om till exempel Strängbetong kommer och lyfter av tunga väggelement kan vi planera så att vi inte är just där på arbetsplatsen med annan verksamhet, förklarar Jan-Olof Olsson.

Säkerhetsarbetet följs upp, inte minst i skyddsronder.

– Jag brukar säga att alla är sitt eget skyddsombud. Tar någon bort en bom på ett ställe är tanken

”Alla är sitt eget skyddsombud. Tar du bort en bom ska du också ställa tillbaka den.

– JAN-OLOF OLSSON

att samma person också ska ställa tillbaka den, säger Jan-Olof och fortsätter:

– Det är viktigt att alla får reda på vad som händer på arbetsplatsen med till exempel tung trafik. Därför är det bra att alla är med på våra möten.

■ Tunga lyft och liftar i riskzonen

När Jan-Olof Olsson ringade in riskområden för Ankarskolan skiljde det sig inte väsentligt från

andra projektet. Allt takarbete är potentiell fara.

– Strängbetong hade förberett för skyddsräcken i takblocken, så där var vi med i säkerhetsarbetet från början, säger han.

Tunga lyft av betongväggar och arbete med liftar var andra områden där arbetet kan vara riskfyllt.

– Vi jobbar mycket med liftar och alla medarbetare går en liftutbildning innan de får hantera maskinerna. Jag tycker att vi var väl förberedda överhuvudtaget med säkerheten runt Ankarskolan och vi hade mycket samarbete med Strängbetong i det arbetet, säger Jan-Olof Olsson.

■ Bygger team som inom fotbollen

Eftersom skolverksamhet pågick alldeles intill byggarbetsplatsen fanns det också nyfikna elever att ta hänsyn till. Men Jan-Olof Olsson upplever inte att det äventyrade säkerheten.

– Vi hade förmånen att ha en stor yta och kunde

Komplicerat projekt byggdes med stolthet

■ Jan-Olof Lagerstedt var produktionschef för Skanska under bygget av Ankarskolan. Han ser tillbaka på ett lyckat projekt:

– Med de mål som sattes lyckades vi väldigt bra, säger han.

Lagerstedts uppfattning är att beställaren (Varbergs Fastighets AB) är nöjd med Ankarskolan, både under själva byggprocessen och slutresultatet.

– Vi hade en uppgift som var komplicerad, men vi hanterade problemen under projektets gång på ett bra vis. Och med tanke på ekonomi och tid var mycket vunnet just för att vi genomförde projektet i partnering. Vi hade aldrig klarat det annars, säger han.

Jan-Olof Lagerstedt är medveten om att man tvingades till prioriteringar som man hade hanterat annorlunda om det varit mer gott om tid:

– Det var två skeden som var pressade i den korta utförandetiden – projekteringen och slutskedet. Projekteringen var pressad för att vi skulle komma igång att bygga. Ibland behöver saker få ta sin tid för att mogna in hos människor. I slutskedet blev det bråttom att lämna över huset till brukaren. Där skulle vi haft en period för en sista handpåläggning för att få ett bättre överlämnande och avslut på projektet, säger han.

”Det var två skeden som fick stryk i den korta utförandetiden – projekteringen och slutskedet.

– JAN-OLOF LAGERSTEDT

■ Genomarbetad plan redan från början

En förklaring till att projektet blev lyckat var en tydlig plan från början. Inte minst när det gäller säkerheten runt byggarbetsplatsen.

– Riktlinjerna gjordes upp tidigt och fanns med redan i anbudsskedet. Det fanns angivet hur avspärrningar skulle sättas och hur man skulle ta sig till och från arbetsplatsen. Vi gjorde allt ordentligt från början, och sedan följde vi planen. Det arbetet genomsyrade hela processen, tycker Jan-Olof Lagerstedt.

På arbetsplatsen fanns en struktur för möten som också var en förutsättning för att allting kunde fungera.

– Vi hade ett stort möte varje vecka där vi samordnade oss. Sedan hölls andra möten varje dag, och många möten blev rent informella mellan de som direkt berördes av vissa saker. Det fanns en stor vilja att kommunicera med varandra, säger Jan-Olof.

■ Gemensamt mål byggde stolthet

Att Jan-Olof Lagerstedt pekar på saker som kunde blivit bättre betyder inte att Ankarskolan var ett dåligt projekt. Tvärtom, när han tänker tillbaka på bygget känner han en stolthet över att det gått så bra.

SKEDE

spärta av långt ifrån själva arbetsplatsen. Eleverna var aldrig ett problem under arbetets gång.

Jan-Olof Olsson framhäver arbetsklimatet som en bidragande anledning till att Ankarskolan känns som ett lyckat projekt. Han gör jämförelsen med att bygga ett fotbollslag – får man en bra stämning i gruppen brukar det oftast bli lyckat resultat. Och partnering som arbetsmodell främjar för gott samarbete mellan olika yrkesgrupper.

– Jag var positiv till partnering och gick in i detta med öppna tankar. Min känsla kring partnering är att alla hjälps åt och det märks när man tittar på de UE som arbetade i projektet. De hjälpte oss och vi hjälpte dem. Det blir positivt när alla har samma tankesätt. Sedan tror jag att det är lättare att få in partnering som idé bland alla som är med i bygget i ett tidigt skede än bland de som kommer in sent i projektet, säger Jan-Olof.

Mycket arbete skötes från liftrar. Personalen fick utbildning innan de använde dem.

Skyddsräcken kom upp lika fort som takblocken.

En hjälpende hand

”Det bästa bygget jag varit på”

■ Ankarskolan var första projektet där rörläggaren Henrik Johansson kom i kontakt med partnering. Hans erfarenhet är nu överväldigande positiv.

– Det bästa bygget jag varit på. Alla var hjälpsamma, säger han.

Det fanns en välkomnande atmosfär i Ankarskolan-projektet som tilltalade Henrik Johansson. Han säger att det var enkelt att få byggare att bli klara med till exempel ett schakt, för att rörläggare skulle kunna fortsätta sitt arbete.

– Vi var likadana, om någon ville att vi skulle göra färdigt i en vägg för att de skulle kunna fortsätta sitt arbete så gjorde vi det. Hela processen var sån, säger Henrik.

■ Problem löstes utan diskussion om pengar

Han pekar på möjligheterna att lösa saker i partnering på ett smidigare sätt än i andra entreprenadformer:

– Det var många problem som löstes, bland annat en kollision med rörstråk och elstege i storköket. Det hade såklart gått att lösa ändå,

men utan partnering hade det också blivit en fråga om betalning, för då räknar man mer på arbetet med ändringar. Nu löste vi det smidigt på plats, det tog marginellt mer i tid och jag tror inte ens att det märktes i pengar. Hade vi haft färdiga handlingar skulle det blivit mycket dyrare att lösa samma sak.

■ Ett lag trots olika kläder

För Henrik Johansson är partnering framtidens arbetssätt. Han jobbar gärna i det igen:

– Vi var snickare, betongare och rörläggare... men vi kändes som ett lag oavsett vilket före-

tagsnamn det stod på kläderna. Jag vet inte vad som styr att det känns så, men jag tror att alla var beredda på att engagera sig med projektets bästa i fokus istället för enskilda intressen, säger han.

”Snickare, eller rörläggare... vi kändes som ett lag oavsett vad det stod på kläderna.

– HENRIK JOHANSSON

ARBETARNAS BETYG

Nöjdhetsbetyg satt av yrkesarbetarna vid deras slutmöte 21 augusti 2015:

Så här nöjd är jag med kvalitén på handlingar och valet av tekniska lösningar och materialval som arbetats fram under projekteringen.

81,3

Så här nöjd är jag med säkerhetsarbetet och vår ordning och reda på arbetsplatsen.

93

Så här nöjd är jag som projektmedlem med samarbetet och kreativiteten över gränserna totalt sett över hela partneringsprojektet.

90

Så här nöjd är jag med styrningen, bemanningen och resurssättningen totalt sett av alla inblandade aktörer i projektet.

86,6

Så här nöjd är jag med uppfyllandet av att hålla de tider och den lojalitet vi haft för att arbeta mot de fattade besluten i projektet.

89,6

Så här nöjd är jag med kvalitén på utfört arbete.

91

Så här STOLT är jag med det färdiga resultatet.

92,3

Upplever större engagemang i projekt med partnering

■ Det borde inte vara skillnad, men att genomföra ett byggprojekt i partnering innebär större engagemang än i andra entreprenadformer. Det tycker Michael Nilsson, anläggningschef för Falkenbergs Rör som var en av underentreprenörerna när Ankarskolan byggdes.

För Michael Nilsson var detta långt ifrån första projektet han genomförde i partnering. Han kom i kontakt med arbetssättet redan 2002, och numera arbetar han nästan enbart i partnering.

– I andra projekt finns det mer tydliga ramar, och i partnering är det inte alltid ens att det finns ett hus på ritning när man börjar. Nu fanns det ritningar på Ankarskolan även om det inte blev som det var tänkt från början. Men partnering kräver mer engagemang och jag anser att det ska vara så, säger Michael Nilsson.

■ Täta möten sparar tid

Täta möten i projektgruppen är nödvändigt, framför allt i inledningen, enligt Michael Nilsson.

– Skulle man ha projektmöten var tredje vecka behöver man uppdatera sig inför möten och då tar det tid. Det är bättre med täta möten, framför allt i början och kanske fram till en tredjedel av projektet. Då får man en enklare resa, bättre koll på kostnader och bättre prognoser.

Ankarskolan var ett bra projekt. Michael Nilsson är nöjd och ser egentligen inte att det finns någonting att anmärka på.

– Det var en bra organisation, framför allt från Skanskas sida. Jonas (Andersson) var en engagerad och drivande projektchef, säger han och utvecklar:

– De visuella projekteringsmötena var en metod som bidrog till ett bra resultat. Istället för traditionella projekteringsmöten där man kan sitta i

timmar och diskutera en fråga kom vi snabbt fram till beslut.

■ Gav ny luft åt ventilationslösningen

Inom hans eget område pekar han framför allt på en lösning som blev konstruktiv och bra tack vare partneringformen:

– I Hus T, där vi byggde om, fanns tankar på att behålla ventilationsaggregatet för frånluft och bara köpa till tilluften och använda batteridrift däremellan. Vi stod praktiskt taget klara att stämpla bygghandlingarna när jag protesterade och presenterade en annan lösning. Det ändrades till en FTX-anläggning, och även om det blev lite dyrare för projektet fanns pengarna och dessutom blev det inte så myck-

et dyrare i förhållande till hur mycket bättre lösning det blev, berättar Michael Nilsson.

Han är stolt över hur bra skolan blev, och över att projektet lyckades hålla budgeten.

– Partnering passar mitt arbetssätt, framför

” Vi stod klara att stämpla bygghandlingarna när jag presenterade en ny lösning.

– MICHAEL NILSSON

allt är det prestigelöst och vi hjälper varandra, säger han.

Michael Nilsson har under sina år i partnering-projekt aldrig mött en missnöjd slutkund. Det är också ett kvitto på att arbetssättet har framgång.

– Det var kul att få vara med i Varbergs kommuns första partneringsprojekt. Fler borde anamma den här affärsidén, jag är övertygad om att de får mer för pengarna så här, säger han.

Skofri skola – när eleverna kliver in i Ankarskolan får de ta av sig skorna och ställa dem på särskilda skohyllor.

Elektrikern som kopplade det gemensamma ansvaret

■ Det var Leif Johansson, elektriker på Midroc, som fick idén att byta plats på ett skorum och elrum när nya Ankarskolan formades.

– Jag tyckte att det blev bättre så, säger han.

” Alla tar ett större ansvar för slutprodukten när vi jobbar i partnering.

– LEIF JOHANSSON

För arbetet i projektet innebar förändringen inte mycket extra, men för helhetslösningen lyfts idén fram som ett bra exempel partneringens fördelar. Leif Johansson är av samma uppfattning:

– Jag tror att det varit annorlunda om vi inte jobbat i partnering. Nu tar alla ett större ansvar för slutprodukten, förklarar han.

■ Ser varandras behov i partnering

Skorummet som bytte plats med ett elrum finns i den gamla delen av Ankarskolan som renoverades i samband med nybyggnationen. Lösningen innebär att det blir mer praktiskt för eleverna som tar av sig skorna och ställer dem på hyllor när de är inomhus.

När Leif Johansson pratar om känslan för slutprodukten och för verksamhetens bästa lyfter han också partnering som arbetsform.

– Jag har trivts väldigt bra, och partnering måste vara något som kommit för att stanna. Samarbetet och lösningar under projektets gång är en stor fördel i arbetet. Man ser varandras behov och hjälper varandra bättre jämfört med om man jobbar i andra projekt, förtydligar han.

■ Mer känsla – mindre stress

Leif Johansson hade själv inte arbetat i uttalad partnering innan Ankarskolan, men haft kontakt med arbetsformen via en del serviceprojekt.

– Här går vi in och bygger tillsammans. Det blir en annan känsla och det flyter bättre. Jag upplever inte alls samma stress, säger han.

Ett axplock av kommentarer från slutmötet med yrkesarbetarna – 21 augusti 2015:

KOMMENTARER OM PARTNERING SOM ARBETSSÄTT

”Partnering gjorde att vi inledningsvis fick med oss alla, alla var delaktiga, en bra dialog, vi ville åt samma håll.”

”Partnering är framtiden, bättre trivsel, mindre stress – det är ett jämnare flöde i produktionen och det innebär att vi kan se och resurssätta bättre.”

”Det finns tid att identifiera problem.”

”Beställaren får ett mervärde.”

”Krävs mycket av beställare och brukare.”

VAD ÄR UTMÄRKANDE I PROJEKTET ANKARSKOLAN?

Positivt:

- Städ
- Ledstråken
- Säkerheten – trygg med arbetsmiljön
- Personalen har varit delaktig
- Alla har varit lyhörda
- Utemiljön – toppen
- Snygg interiör
- Wow – här skulle jag vilja gå i skolan!
- Tillagningskök
- Tvättrännan innan matsalen

Vad har fungerat bra?

- Fin etablering till byggstart
- Egen lastmaskin
- Visuellt styrning
- Visuellt projektering
- Provioriska ledningar ingjutna
- Gynnsam vinter
- Liftpool
- Samarbetet UE/Skanska
- Bra ritningar/handlingar
- Ordning och reda – välstädat
- Fungerande logistik
- Skyddsarbetet, säkerhetsarbetet

- APD-plan
- Bra folk och samarbete

Vad kunde gjorts annorlunda/bättre?

- Alldeles för många typer av innerväggar
- Innehiss klar tidigare för att kunna användas
- Solatube – svårigheter med montage och brandklassning
- Torkrum
- Utformning av fasadelement vid stuprör
- Utveckling av elektroniska hjälpmedel

Nöjda yrkesarbetare – vid slutmötet gav de projektet högt betyg.

UTRYMME FÖR UPPLEVELSER

Rektorn prisar miljön och tekniken i nya skolan

■ Det är ljus och välkomnande – så ser det ut när Ankarskolans entréhall öppnar sig för besökaren.

– Det är nästan som att köra iväg i en ny bil. Allt är nytt, det luktar nytt. Man vet inte riktigt hur alla knappar och all elektronik fungerar. Det är en magisk känsla, beskriver rektorn Annika Dahlstrand Eneling den nya skolan.

Den stora trappan har inte hamnat mitt i entréhallen av en slump. Lika lite är det en tillfällighet att den ligger i anslutning till matsalen.

– Trappan är inte bara en kommunikationsväg utan ska också användas att sitta i, som läktare eller åhörarplatser i en aula. Den lilla trappan fungerar likadant. Jag är nöjd med flexibiliteten i skolan, säger Annika Dahlstrand Eneling.

Hon var rektor på den gamla Ankarskolan. Den som från början var avsedd för omkring 300 elever, men där 580 var inskrivna när första spadtaget till nya skolan togs i februari 2014. Allt eftersom elevunderlaget ökade byggdes den gamla skolan ut med paviljonger, och det var så många turer och diskussioner om en ny skola att många inte tog det på allvar när byggbeskedet kom.

– Först när byggbodarna var på plats och arbetarna stod här, då insåg alla – nu händer det, säger Annika Dahlstrand Eneling.

” Jag gillar dialogen. De som arbetat med bygget har blivit våra vänner.

– ANNIKA DAHLSTRAND ENELING

En arbetsgrupp i personalen hade varit runt och tittat på skolbyggen i Henån, Södertälje och Kungälv. Utifrån besöken skapade de sig en bild av hur de kunde tänka sig lösningar i den nya skolan.

– Det var inte bara att tänka 2015. Utan kristallkula önskade vi att vi kunde se framåt för att få en skola som ska kunna fungera på olika sätt, förklarar Annika Dahlstrand Eneling.

Full aktivitet också på rasterna. Bordtennisborden finns centralt placerat i Ankarskolan, och där hålls bollen ständigt i spel. Ytorna mot matsalen och den stora trappan, som också kan användas som sittplatsläktare vid större sammankomster, binder ihop öppenheten i skolan.

Nu är Ankarskolan digitalt på topp, men den digitala omvärlden står inte still och mycket kommer att förändras snabbt. Men här finns en miljö som har förutsättningar att hänga med i utvecklingen.

■ Skolan kan användas även efter klockan 16

I klassrummen för årskurs 1-3 finns digitala skrivtavlor, från årskurs 6 har eleverna egen dator, och i alla klassrum plus på flera andra håll i skolan finns det projektorer. Musiksalen har en avancerad musikanläggning, och i salen finns dessutom en scen inbyggd. Öppnar man väggen vid scenen fungerar matsalen som salong. Ja, flexibilitet är nyckelordet.

– Det här en byggnad som inte bara används under skoldagen, klockan 8-16. Den kan användas till andra ändamål också, teater till exempel. Vi har klassrum som används till fritids, och fyra klassrum är anpassade till förskoleanvändning om elevunder-

I Ankarskolans tillagningskök finns kapacitet att laga 1 200 portioner mat varje dag.

Öppna ytor skapar möjligheter att samla många människor på samma plats. Bilden är från invigningen i september 2015.

Nöjda elever i sin nya skola. Anton, Hugo, Axel och Samuel tycker bland annat att utrymmet på ovanvåningen är perfekt för att arbeta ståendes vid datorn och samtidigt ha koll på vad som händer runt omkring.

”Fantastiskt roligt att få samarbeta med arkitekter och rektor avseende inköp istället för att endast köpa in vad som står på papper/i handling.

SANDRA LIEBERG
inköpsansvarig Skanska

laget minskar, berättar Annika Dahlstrand Eneling.

Skolledningen var bekymrad i skedet när den nya skolan skulle byggas. Den gamla skolan ligger ju alldeles intill, och där skulle verksamheten fortgå i oförminskad takt samtidigt som en modern skola växte fram.

– Vi har ju sexårsverksamhet, och du kan ju tänka dig... här kommer dumpers, trädskärningsmaskiner och allt annat. Vilken lycka för dem. Vi var rädda att det skulle hända något, men vi behövde inte vara oroliga. Skanska och alla underentreprenörer låg steget före i säkerhet, säger Annika Dahlstrand Eneling.

Hon satt själv med på byggmöten och fick information om hur arbetet förlöpte och vad som planerades vecka för vecka under hela projektet.

– Jag gillar dialogen, de frågade hela tiden när olika typer av arbeten passade in för att störa vår verksamhet så lite som möjligt. Skanskas ledning

kunde fråga: ”När är det studiedag? Bra, då planerar vi in jobb den dagen.” Det uppstod aldrig situationer där jag upplevde att säkerheten åsidosattes, fortsätter Annika.

■ Dialog underlättade skolans arbete

Byggprocessen flöt smidigt och lagom till skolstart i augusti 2015 var hela skolan klar för inflyttning. Annika Dahlstrand Eneling hade inte tidigare haft någon insikt i byggbranschen i ett partneringsprojekt, och säger att det kostade både tid och kraft. Men hon avskräcktes inte. Snarare tvärtom:

– Det var mycket kontakter med el, ventilation – ja, alla yrkesgrupper. De som arbetat med bygget har blivit våra vänner, och när vi upptäckte grejer som vi tidigare förbiset var det bara att ringa så löstes det utan bekymmer. Det krävdes mycket men var väldigt roligt också, säger hon.

”Ett mycket lärorikt och utvecklande projekt med ett otroligt driv, fokus och engagemang. Man blir lite stolt av att ha deltagit i projektet när man hör rektor Annikas tal.

FREDRIK WESTERGREN
kalkylator Skanska

ELEVERNA SÄGER SITT

Jonna Junhall, Elin Andersson, Emma Larsson Kohn och Ellen Bergenblock går i sjätte klass. Deras åsikt är att inomhusmiljön får högsta betyg.

Fick påverka miljön – nu trivs de bättre i skolan

■ Det går närmare 600 elever på Ankarskolan. Utan en vetenskaplig undersökning som grund, men efter att ha fått intryck från flera elevgrupper är slutsatsen att det finns en starkt positiv syn på skolan.

– Det har blivit roligare att gå till skolan, säger Elin Andersson i årskurs 6.

En månad in på höstterminen invigdes Ankarskolan. I samband med det träffade vi elever från årskurs 3, 6 och 8 för att få en bild av hur de upplever den nya skolan.

– Alla hade förväntningar och jag tror att de har överträffats, säger Wilma Johansson som går i åttan.

Hennes jämnåriga kamrater Axel Jonsson och Lisa Kuczerski är av samma uppfattning:

– Den gamla skolan var trång, nu är den större och skolan är snygg, säger Lisa.

– Det finns mycket plats här. Vi har blå borden däruppe, soffgrupper och stora fönster att sitta i, tillägger, Axel.

■ Bidrog med idéer – fick en fräsch skola

De är sakliga och pratar om att skolan ska ge förutsättningar att lära sig, och lyfter fram rymliga skolsalar och skåp där sakerna får plats.

– Vi fick komma med idéer om vad som ska finnas, och det finns mer att göra nu. Tycker att allting har blivit bra, säger de.

Tjejkvartetten Jonna Junhall, Elin Andersson, Emma Larsson Kohn och Ellen Bergenblock i sjätte klass lyfter också upp inomhusmiljön, men tycker att det kunde varit lite bättre utomhus.

– Skolgården har blivit mindre, och det är bara en platt yta så det går inte leka dunken.

Någon av dem påpekar att det var mentalt lite jobbigt att se hur högstadiet fick flytta in i den nya skolan flera månader tidigare än andra elever. De önskar att det var okej att använda pingis- och biljardbord oftare än en gång i veckan, men har också en positiv syn på hur skolan blivit.

Wilma Johansson, Lisa Kuczerski och Axel Jonsson går i åttonde klass och tycker att den nya skolan överträffar alla förväntningar.

– Jag tycker att klassrummen och toaletterna – ja, allting, har blivit fräschare, säger Ellen.

■ Helt i elevernas smak

De ger också många plus för maten som lagas i tillagningskök på skolan, och berättar att de inte längre behöver tänka på att ta med sig frukt till skolan eftersom maten smakar så bra.

Bland de yngre eleverna samlades en grupp med tre tjejer och lika många killar: Klara Lindh, Agaton Carlehed Posa, Cornelia Barrhök, Adam Liljegren, Nils Friborg och Vilja Magnusson går i tredje klass.

– Det är en bra skola, allting är bättre än i den förra skolan, tycker Klara.

Agaton är också positiv men tänker annorlunda:

Bättre på alla punkter – ungefär så resonerar årskurs 3-eleverna Klara Lindh, Agaton Carlehed Posa, Vilja Magnusson, Cornelia Barrhök, Adam Liljegren och Nils Friborg om nya skolan.

– Bra för barn, men jag tycker vi ska ha andra duschar med väggar runt, säger han.

Nils upplever det positivt att det finns kiosk och pingisbord på skolan. Pingisbordet intresserar Vilja också, men hon hade gärna sett att det fanns ett även utomhus – och att de skulle få gå till pingisbordet även på stunder när de inte är på fritids.

– Det saknas en sak – en klättrutmaning. Men skolan är bra, fast vi har för lite rastvakter och det är köer när man ska lämna brickan i matsalen, säger Adam.

Cornelia har andra visioner:

– Det är roligt med gymna två gånger i veckan. Vi skulle ha bubblpool och bassäng på taket också, säger hon.

Tyst, modern och fräsch

Nya skolan är ett lyft även för personalen

■ Inflyttningen i nya Ankarskolan var efterlängtat inte bara bland eleverna utan också för personalen.

– Folk var så utspridda på gamla skolan, så det är skönt att kunna vara mer samlade, säger Annika Carlenäs som är lärare i årskurs 3.

Det är mycket som skiljer de nya lokalerna från de gamla. Bland annat har mycket ljud försvunnit. Tidigare leddes ljud från både samtal och slammer lite hur som helst via väggar och ventilation, och även om den saken delvis finns i den del som ännu inte är renoverad är det tyst i den nybyggda skolan.

– Det är härligt att komma till något som är nytt, fräscht och modernt. Plus all ny teknik – det känns spännande. Tidigare hade vi ett hopplock av möbler, så det är verkligen skillnad, säger högstadieläraren Johanna Rydell.

■ Vibrerar i väggarna

Det finns förstås saker som behöver justeras i den nya skolan. Maria Svensson, som har en förstaklass, har upptäckt något som kan vara en baksida av att skolan är så pass bra isolerad:

– Vi har en smartboard på väggen i klassrummet,

och så fort någon går i dörrarna vibrerar den, säger hon.

Men helhetsintrycket av att flytta in i nya lokaler är övervägande positivt. Det kan man förstå när de-lar av undervisningen tidigare bedrivits i baracker.

– Vi har hört ”snart byggs det en ny skola” ganska länge, så nu känns det bra att det blivit verklighet, säger Johanna Rydell.

■ Bra med många grupprum

Personalen vid Ankarskolan fick vara med och ge synpunkter på hur skolan skulle utformas. När vi träffar Annika Carlenäs, Maria Svensson, Johanna Rydell, Mattias Skärbäck och Monika Strandlycke uttrycks en belåtenhet med att det blivit många grupprum i varierande storlekar. Det ger förutsättningar för en bra utveckling för eleverna.

Lärarna har såklart hört elevernas reaktioner och

omdömen på den nya skolan:

– Första gången några av eleverna kom in här sa de att det ser ut som ett lyxhotell, säger Johanna Rydell.

– Det känns som att gå på amerikanskt high-school, tillägger Maria Svensson.

Fönstersmygen i klassrummen är populära att sitta i, och det har införts regler för hur många som får sitta där samtidigt för att undvika konflikter som lätt kan uppstå när det blir trångt om utrymmet.

Från föräldrahåll har det också kommit mycket positiva kommentarer, och det samlade intrycket gäller inte bara vad som finns innanför skolans väggar. Skateplan, studsmatta och multiarena är något av vad som finns på skolgården.

– Utemiljön är mycket bättre och jag har hört föräldrar säga att barnen är så aktiva nu, säger Maria Svensson.

En helt ny miljö – både innanför väggarna på Ankarskolan och ute på skolgården. Lektionssalar är utrustade med smartboard. På rasterna finns redskap som sysselsätter både den som vill ha mer aktiv lek och den som önskar stillsam avkoppling.

Trivselfaktorn bidrog till ett bra resultat

■ Partnering bidrog till att Ankarskolan blev ett bra projekt. Det anser Martin Johansson, lagbas på Skanska.

– Vi hjälptes åt bättre än vad man brukar göra på byggen, säger han.

”Tiden var tuff, men vi gjorde inte avkall på någonting. Ett bygge blir alltid färdigt.

– MARTIN JOHANSSON

Trivselfaktorn har betydelse för hur det fungerar på en arbetsplats. Så är det inte bara på byggen utan överallt.

– Det gäller att få medarbetarna att ha rätt inställning till partnering och det blev mer planering än vad det brukar vara, men partnering hjälpte projektet. Vi samlades för morgonmöten varje dag. Det var bra att alla var med, för annars hade vi riskerat att informationen stannade hos de som lyssnade, säger Martin Johansson.

Han var varit i byggbranschen länge, och även om Ankarskolan byggdes under stark tidspress kände han inte att det påverkade vare sig kvaliteten eller känslan att arbeta.

– Klart att tiden var tuff, men vi gjorde inte avkall på någonting. När det är pressat hamnar många medarbetare på samma ställe, och så behöver vi inte jobba om det är mer gott om tid. Sedan är det olika hur man uppfattar tidspressen. Vissa blir stressade, men jag behöver inte jaga upp mig för det hjälper inte. Ett bygge blir alltid färdigt, säger Martin Johansson.

■ Tre veckors förskjutning

Vid Ankarskolan användes liftar mer än byggnadsställningar, och den saken underlättade arbetet. Att det redan från fabrik fanns infästningar i takelementen för skyddsräcken bidrog också till att arbetsplatsen planerades utifrån säkerhet.

– Hela projektet känns bra, Ankarskolan blev fin. Samtidigt kan allt bli bättre, säger Martin Johansson.

En detalj som inte gick enligt plan var uttorkningen av bottenplattan. Den behövde mer tid för att torka än vad som först beräknades och det komprimerade arbetet i slutet.

– Tror att vi fick tre veckors förskjutning innan mattorna kunde läggas, så det blev lite störningar för inredningen. Å andra sidan hade vi ingen vinter, och tur med vädret underlättar arbetet mycket, fortsätter Martin Johansson.

■ Fick ihop hela gruppen

Han återkommer till trivseln på arbetsplatsen och hur positivt han upplevde projektet:

– Sammansättningen av folk var väldigt viktig. Det var många som trivdes, inte bara våra egna medarbetare utan också UE. Och jag känner att vi åstadkommit ett bra jobb och att kunden blev nöjd. Därför känns Ankarskolan som ett bra projekt, säger Martin Johansson.

Augusti 2013: Startmöte – redan då fanns det massor att diskutera. Här sätter rektorn Annika Dahlstrand

Engagemang som

■ – Jag är imponerad av inställningen hos alla inblandade, säger partneringledaren Jonny Gustavsson på URKRAFT.

Det var första projektet i Halland i uttalad partnering, och kanske därför engagerade sig deltagarna mer för att Ankarskolan skulle bli ett lyckat projekt.

Från början var det inte tänkt att Ankarskolan skulle upphandlas i partnering. Men komplexitet och tid styrde projektet åt det hållet.

– Engagemanget från beställarledet var speciellt, därför var det inspirerande att arbeta i projektet. Beställaren gick utbildningar i hur man handlar upp och genomför projekt på detta sätt innan man gick ut med förfrågan, berättar Jonny Gustavsson.

■ Ser bortom egna intressen

Att ställa om ett projekt från traditionell entreprenad till partnering som samverkansform är inte gjort i en handvändning. Handlingar som redan tagits fick omarbetas när produktionsmänniskorna med deras kunskaper blev engagerade.

– Vi fick tänka om, och det krävdes att arkitekt och konstruktör var mottagliga för återkoppling i ett läge som detta och det var de, säger Jonny.

Jonny Gustavsson, partneringledare.

Han pekar på en lyckosam upphandling av dels huvudentreprenör och dels underentreprenörer, att människor i projektet var beredda att lägga tid på att bättre ta vara på varandras kompetenser.

”Engagemanget från beställarledet var speciellt, därför var det väldigt inspirerande att jobba i projektet.

JONNY GUSTAVSSON
partneringledare URKRAFT

fokus på en detalj i skisserna.

gav positiv energi

– Det krävs att medarbetare från alla företag verkligen hjälper till att bidra i projektet, och alla kanske inte är motiverade från början men här lyckades man se bortom ”jag sköter mitt och struntar i resten”. Det har bidragit till den positiva känsla som fanns runt Ankarskolan, fortsätter Jonny.

■ Tidskrävande sätta organisation och struktur

Andra faktorer som varit avgörande är engagemanget från beställarens projektledare Ingemar Cederström och entreprenörens projektchef Jonas Andersson.

– Hela projektet har präglats av Ingemar och Jonas. De kompletterade varandra i erfarenhet, kompetens och olikheter, säger Jonny Gustavsson.

Även om intrycket är att projektet varit väldigt lyckat har man inte nått fram till hundra procent med Ankarskolan.

– Vi fick inte med drift och förvaltning för att säga att det var ett optimalt projekt. Det gamla sättet att tänka är att ”det blir som det blir” men i partnering handlar det om ”hur vill vi ha det?” och det kräver en större arbetsinsats. Man måste vara aktiv för att kunna påverka, säger Jonny Gustavsson och fortsätter:

– Samtidigt är det inte rättvist att jämföra Ankarskolan med projekt på vissa andra håll. I Värmland har man till exempel hållit på med partnering sedan 1999 och i Halland var detta första uttalade projektet. Det tar tid att sätta organisation och struktur. Genom Ankarskolan kom vi på kort tid väldigt långt i den processen. Och det är väldigt skoj att arbetssättet nu börjar få fotfäste i hela Halland.

Arbetsledarna avlastade varandra

■ Tommy Eriksson tillhörde Skanskas team av arbetsledare när Ankarskolan byggdes. Han är nöjd med projektet:

– Vi låg rätt i tider och framförhållning, kom rätt in i det från början, alltifrån bemanning av både tjänstemän och yrkesarbetare till UE, säger han.

”Vi fick en färdig skola på elva månaders byggtid. Arbetet med grunden gick fruktansvärt bra.

– TOMMY ERIKSSON

Tidsaspekten är det som gör Tommy Eriksson allra mest stolt när han tänker tillbaka på projektet.

– Vi fick en färdig skola på elva månaders byggtid. Arbetet med grunden gick fruktansvärt bra, säger han.

Även om tiden var knapp fanns det saker som kunde gjort projektet ännu mer effektivt, tycker Tommy Eriksson. Han räknar snabbt upp ett par saker:

– Solatube var min stora snackis, och infästningen till glasracket var det ingen som tog tag i. Det var likadant med smidet och aluminiumpartierna var inte bra. Men när vi väl står där inför problemet så är det klart att vi löser det, men där kunde vi legat längre fram, säger han och tillägger:

– Det låter mycket negativt för ett smidigt projekt...

Tommy vänder på resonemanget och lyfter fram saker som var positiva:

– Vi lät alla UE få sin tid och plats. Det kunde innebära att vi satte gipsskivor på en mellanvägg så att målare kom intill där utan att ha matlågare flåsande i nacken.

– Vi var tre arbetsledare på toppen och även om vi hade olika ansvarsområden hjälpte vi också varandra.

Det var första gången Tommy Eriksson arbetade i ett partneringsprojekt, och han är lite kluven till arbetsformen.

– Det känns lite luddigt att lämna budget på något man inte vet hur det ska se ut och det går åt väldigt mycket folk i projekteringsfasen, säger han och fortsätter:

– Prognosarbete varje månad gör visserligen att det går fortare och fortare jämfört med att göra det var tredje månad, men det tar mycket tid. Det var enklare att jobba med stora UE än små. Strängbetong var oerhört proffsiga med tanke på säkerhet och arbetsberedning. Midroc och Imtech likaså. Mindre UE är enklare att jobba med i vanlig entreprenad.

”Vi fick en färdig skola på elva månaders byggtid. Arbetet med grunden gick fruktansvärt bra.

TOMMY ERIKSSON
arbetsledare Skanska

KORTA FAKTA **ANKARSKOLAN, VARBERG**

BYGGHERRE
BESTÄLLARE
BRUKARE

Varbergs kommun
Varbergs Fastighets AB
Barn- och utbildningsförvaltningen, Kultur-
och fritidsförvaltningen, serviceförvaltningen
Varbergs kommun

TOTALENTREPRENÖR
PARTNERINGLEDARE
PROJEKTETS OMFATTNING

Skanska Sverige AB
URKRAFT Partnering & Ledarskap
F-9-skola för 600 elever, förskola med
fyra avdelningar, tillagningskök för
1 200 portioner/dag samt ett nytt
skol- och folkbibliotek.

ARKITEKT

D Office Arkitekter AB

AREA

ca 6 650 kvm BTA

TOTAL INVESTERING

166,5 mkr

PROJEKTTID

28 augusti 2013-28 augusti 2015

Beslut i kommunfullmäktige

20 november 2012

Första spadtaget

14 februari 2014

Första inflyttning

24 februari 2015

Invigning

23 september 2015

UNDERENTREPRENÖRER – PARTNERINGAVTAL

Elentreprenör

Midroc Electro AB

Vs-entreprenör

Imtech VS-teknik AB

Vententreprenör

Falkenbergs Rör AB

Markentreprenör

Skanska Sverige AB/Division väg

Stomentreprenör

Strängbetong AB

Fasadentreprenör

Strängbetong AB

UNDERENTREPRENÖRER – FAST PRIS

Golventreprenör

Kakel & Byggteknik i Falkenberg AB

Takentreprenör

Icopal Entreprenad AB

Målningsentreprenör

Sören Lindmarks Måleri AB

Konstruktör

WSP Sverige AB

Plattsättning

Kakel & Byggkeramik i Falkenberg AB

Stomleverantör

Strängbetong AB

Undertaksentreprenör

S-Akustik AB

Storköksentreprenör

Storköksinnovatiner i Alingsås AB

Hissentreprenör

Kone AB

Så väl lyckades projektet nå upp till ställda mål

När projektgruppen i en slutworkshop sammanfattade arbetet med Ankar-skolan sattes också betyg på nöjdheten utifrån de mål som sattes upp vid projektets startworkshop och precisades i partnering-överenskommelsen.

Här är projektgruppens svar.

